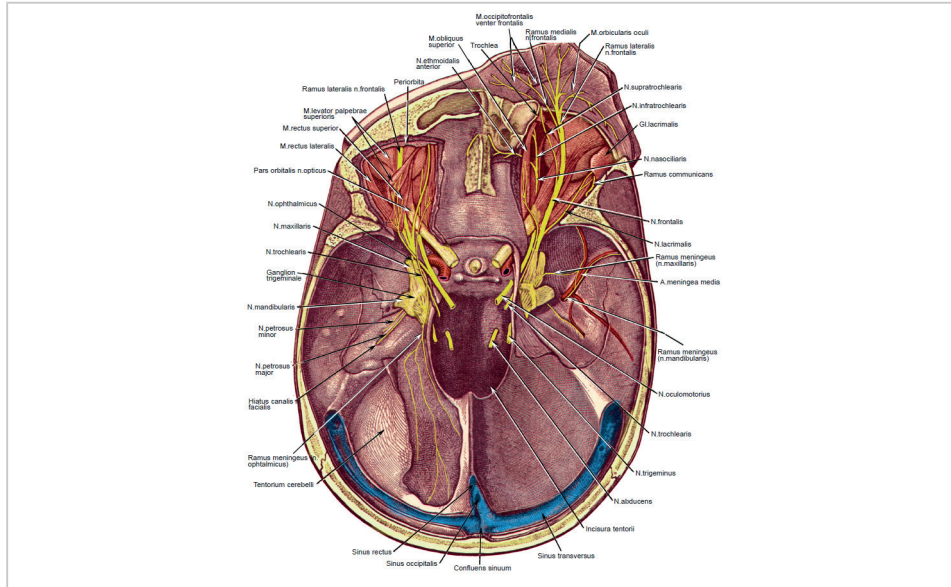

CRANIAL SİNİRLER (NERVI CRANIALES)

Fatma ÖZ

GİRİŞ

Periferik sinir sisteminin bir parçası olan cranial sinirler, on iki çift olup beyin veya beyin sapının farklı bölümlerinden çıkarlar. Kafa çiftleri olarak da isimlendirilen bu sinirler, kafa iskeletinin deliklerinden geçerek genellikle baş-boyun bölgesindeki yapıları innerve ederler (Şekil 1). X. cranial sinir olan n. vagus istisnai olarak baş, boyun, göğüs boşluğu ve karın boşluğundaki birçok organların inervasyonunu sağlar. Cranial sinirler önden arkaya doğru çıkış sırasına göre numaralandırılır ve Romen rakamları ile gösterilirler (Şekil 2).

Şekil 1. Basis cranii interna içinde cranial sinirlerin görünümü.

masını sağlarlar. Papillalar bu dört duyuya da duyarlı olmalarına rağmen, dilin uçundakiler tatlı ve tuzluya, yan kenarları ve arka bölümündekiler ekşi ve acıya daha çok duyarlıdır.

Dilden tat duyusu üç ayrı sinirle taşınır. Ön 2/3'lük kısmı (papilla vallata'lar hariç) n. facialis'in chorda thympani dalı alır. Arka 1/3'lük kısmı n. glossopharyngeus (papilla vallata'lar dahil), epiglottis çevresi ise n. vagus aracılığı ile alınır.

Tat duyusunun birinci nöronları VII, IX ve X. cranial sinirlerin ganglionlarındadır. İkinci nöronlarını bulbusta yer alan nucleus tractus solitarius'ta yapar ve tat duyusunu thalamus'ta bulunan nucleus ventralis posterior'a ulaştırır. Üçüncü nöronların uzantıları capsula interna'nın crus posterior'undan geçerek, parietal lobdaki gyrus postcentralis'in alt ucunda lokalize kortikal tat merkezinde (gustator merkez, Brodmann 43) sonlanır.

KAYNAKÇA

1. Cumhur M. (2001). Sinir Sistemi. *Temel Anatomi* içinde (s. 303-399). Ankara: Metu Press.
2. Arifoğlu Y. (2017). ve Duyu Organları. *Her Yönüyle Anatomi* içinde (s. 431-565). İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevleri.
3. Taner D. (2007). *Fonksiyonel Nöroanatomi* içinde (s. 137-169). Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
4. Özbağ D. (2019). Periferik sinir sistemi. *'İnsan' Anatomi* içinde (s. 376-394). İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevleri.
5. Acer N. (2020). Sinir sistemi. Niyazi Acer (Ed.). *Anatomi* içinde (s. 145-149). İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevleri.
6. Ozan H. (2004). Nöroanatomi. *Ozan Anatomi* içinde (s. 321-460). Ankara: Nobel Tıp Kitapevleri.
7. Gould DJ. (2018). Cranial Sinirler. *Nöroanatomi* (Yasin Arifoğlu, Çev. Ed.) içinde (s. 145-159). İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevleri.
8. Kalaycıoğlu A. (2019). Sinir Sistemi (Cranial Sinirler, Görme Yolları, İşitme Yolları, Koku Yolları, Limbik Sistem). Bünyamin Şahin (Ed.). Sağlık Bilimleri İçin Resimli Temel Anatomi içinde (s. 229-249). İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevleri.
9. Yıldırım M. (2014). Baş. *Topografik Anatomi* içinde (s. 405-505). İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
10. Moore KL, Dalley AF. (2007). Baş. *Kliniğe Yönelik Anatomi* (Kayıhan Şahinoğlu, Çev. Ed.) içinde (s. 832-993). İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
11. Baker EW. (2013). Baş ve Boynun İnnervasyonu. Baş ve Boyun Anatomisi Atlası (Mustafa Büyükmumcu, Çev. Ed.) içinde (s. 54-95). İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevleri.
12. Yıldırım M. (2013). Sinir Sistemi ve Duyu Organları. *Sistemik Anatomi* içinde (s. 633-948). İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
13. Romano, N., Federici, M., & Castaldi, A. Imaging of cranial nerves: a pictorial overview. *Insights into imaging*. 2019;10(1), 33.
14. Sonne J, Lopez-Ojeda W. Neuroanatomy, Cranial Nerve. [Updated 2019 Apr 3]. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2020;1-16.
15. Cowey A. Visual system: how does blindsight arise? *Curr. Biol*. 2010;20(17):702-4.

Çizimleriyle bölüme yaptığı katkılarından dolayı Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencisi Ezgi Sena Bozoğullarından'a teşekkür ederiz.